

9-класс

Кыргыз тили жана адабияты

Кыргыз тили

№1. Диалектилик сөздү белгилеңиз.

- А) калаа
- Б) жел кайык
- В) астана
- Г) кыргызч

№2. Диалектилик сөздү белгилеңиз.

- А) мөлтүр
- Б) чарпая
- В) кашаа
- Г) чот

№3. Өтмө маанидеги сөз катышкан сүйлөмдү белгилеңиз.

- А) Айкашка жаш арстандай сүрдүү көрүндү.
- Б) Арстандардын салмагы 350 килограммга чейин жетет.
- В) Айрым учурларда арстандар пилдерге да кол салышпайт.
- Г) Жаш калемгердин «Айкашка» китеби жарык көрдү.

№4. Өтмө маанидеги сөз катышкан сүйлөмдү белгилеңиз.

- А) Кум жашоодо курулушта, айнек жасоодо пайдаланылат.
- Б) Кумду экологиялык таза материал катары колдонушат.
- В) Кумдун түсү географиялык чөйрөгө жараша өзгөрөт.
- Г) Дал ушул көл кылаасындагы алтын кумга жаттым.

№5. Кайсы сөздө белгиленген тамга жарылма үнсүз болот?

- А) улт
- Б) узун
- В) жашоо
- Г) рухий

№6. Кайсы сөздө белгиленген тамга жарылма үнсүз болот?

- А) акылман
- Б) өмүр
- В) бала
- Г) чынчыл

№7. Берилген үзүндүнүн стилин аныктаңыз.

Жыл сайын Бишкек шаарында искусство жаатында эл аралык «Табигый буюмдар жашоосу» аттуу жарманкесин уюштуруу салтка айланып бара жатат. Жергиликтүү ишкерлер үчүн чоң мүмкүнчүлүктөр каралган. Мындан тышкары, достук мамиледе болгон шаарлардын ишкерлери өздөрүнүн продукцияларын тааныштырышты.

- А) публицистикалык
- Б) расмий иш кагаздары
- В) көркөм
- Г) илимий

№8. Берилген үзүндүнүн стилин аныктаңыз.

Бишкек шаарында «Коопсуз шаар» долбоору ишке киргизилди. 35 көчөнүн кесилиштерине 35 видео байкоо көзөмөлдөрү орнотулду.

Видео байкоо көзөмөлдөрүнөн кийин шаар ичинде тартип багытында оң натыйжаларын берип жаткандыгын адистер билдиришүүдө.

- А) расмий иш кагаздары
- Б) илимий
- В) публицистикалык
- Г) көркөм

№9. Берилген сөз айкаштары көбүрөөк мүнөздүү стилди белгилеңиз: «көзөмөлдөнсүн», «токтом кылам».

- А) илимий
- Б) публицистикалык
- В) официалдуу иш кагаздары
- Г) көркөм

№10. Берилген сөз айкаштары көбүрөөк мүнөздүү стилди белгилеңиз: «күчүндө калсын», «токтом кылам».

- А) публицистикалык
- Б) официалдуу иш кагаздары
- В) илимий
- Г) көркөм

№11. Көркөм стилге туура келбеген жанрды белгилеңиз.

- А) роман
- Б) аңгеме
- В) макала
- Г) трагедия

№12. Көркөм стилге туура келбеген жанрды белгилеңиз.

- А) повесть
- Б) интервью
- В) комедия
- Г) сатира

№13. Кириңди сөз катышкан сүйлөмдү белгилеңиз.

- А) Жок, күч атасын тааныбайт.
- Б) Бактыга жараша, илимий ишин жактады.
- В) Ачыгын айтпайсыңарбы, айланайындар?
- Г) Ой, жигит, шашкан иш болбойт.

№14. Кириңди сөз катышкан сүйлөмдү белгилеңиз.

- А) Тилекке каршы, акылга сыйбаган иш болду.
- Б) Сиздин ишти кийинкиде карайбыз.
- В) Рахмат, мен да укпай калыптырмын.
- Г) Макул, балам, кайсынысын каалайсың?

№15. Белгиленген сөз айкашынын морфологиялык мүнөздөмөсүн аныктаңыз.

Айтып жүрөр окуя кечээ болду.

- А) этиш
- Б) аныктооч
- В) атоочтук түрмөк
- Г) кыймыл атооч

№16. Белгиленген сөз айкашынын морфологиялык мүнөздөмөсүн аныктаңыз.

Катуу айтылган пикирди да кабыл алуу керек.

- А) этиш
- Б) атоочтук түрмөк
- В) аныктооч
- Г) кыймыл атооч

№17. Сүйлөмдөгү бөлүкчөнү аныктаңыз.

Кокуй, жаш неме сурагандан тартынган го.

- А) Кокуй
- Б) неме
- В) тартынган
- Г) го

№18. Сүйлөмдөгү бөлүкчөнү аныктаңыз.

Тапканда да эми аны ким алып келип берет?

- А) да
- Б) эми
- В) аны
- Г) ким

№19. Белгиленген сөздөрдөн катыштык сын атоочту аныктаңыз.

- А) Бактыга жараша, **акылдуу** бала болуп чоңойду.
- Б) Күндүзү эриген **ак** кардын өңү көрүнбөй калды.
- В) **Чоң** аарылар бак башын айланып жүрдү.
- Г) Анын **тар** бут кийими жанын кыйнады.

№20. Белгиленген сөздөрдөн катыштык сын атоочту аныктаңыз.

- А) Бүгүнкү күндө **сырткы** байланыш күчөтүлүп жатат.
- Б) Японияда **ак** гүлдөрдүн көргөзмөсү болот.
- В) **Таза** кыз колдонгон табагынан билинет.
- Г) Илгертен улуулар **бош** бешикти терметпейт.

№21. Грамматикалык жактан синтаксистик нормалар сакталбаган сүйлөмдү белгилеңиз.

- А) Чоң абышка жоро-жолдош болчу алардын тобунан бөлүндү.
- Б) Абышка өз күүсүн тыңшагансып комузун кыңгыратып отурду.
- В) Комузчунун өнөрүн бир аз күндөн кийин баалай баштады.
- Г) Анын өзүн тааныбаганы менен күүсүн жакшы билишчү.

№22. Грамматикалык жактан синтаксистик нормалар сакталбаган сүйлөмдү белгилеңиз.

- А) Балдардын көрүнүшү учуп жөнөгөн канаттууга окшошот.
- Б) Муз аянтчасы бар айылдын ортосундагы дүпүйгөн кара бакта.
- В) Ал азыр өзү теңдүү балдардын астына чыкты.
- Г) Конькичен балдар учкан куштай зыпылдап өтүп жатты.

№23. Берилген сүйлөмдөгү үтүр белгилеринин ордун көрсөтүңүз.

Баарын билем (1) апа (2) мен (3) үчүн кам (4) санаба.

- А) 1, 2
- Б) 2, 4
- В) 1, 4
- Г) 2, 3

№25. Берилген сүйлөмдөгү үтүр белгилеринин ордун көрсөтүңүз.

Рахмат(1) балдарым(2) эл ичинде(3) дайыма(4) бар болгула.

- А) 1, 3
- Б) 1, 2
- В) 2, 4
- Г) 2, 3

№26. Берилген сүйлөмдөгү сызыкчанын ордун аныктаңыз.

Таттуу (1) оюнчук, мультфильм, аттракцион (2) бардыгы(3) балдарга (4) кубаныч тартуулайт.

- А) 1
- Б) 2
- В) 3
- Г) 4

№27. Берилген сүйлөмдөгү сызыкчанын ордун аныктаңыз.

Тез тоңдуруу, кургатуу (1) экөө тең (2) жемиштерди баалуу(3) касиеттерин сактоого(4) мүмкүнчүлүк болот.

- А) 1
- Б) 2
- В) 3
- Г) 4

№28. Сызыкча тыныш белгиси туура келген сүйлөмдү аныктаңыз.

- А) Адам акылы менен адам.
- Б) Адамды айткан акылынан тааны.
- В) Акыл жаштан да чыгат.
- Г) Асыл акылы менен теңелет.

№29. Сызыкча тыныш белгиси туура келген сүйлөмдү аныктаңыз.

- А) Адам алсызы урушчаак.
- Б) Адам алсыздыгы эмнеге алып келет?
- В) Урушчаактык адамдарга жакпайт.
- Г) Сабырсыз адам урушчаак болот.

№37. Ээнин милдетин аткарган сөз түркүмдөрүн оң жактагы мисалдар менен дал келтириңиз.

Сөз түркүмдөрү		Мисалдар	
А	сын атооч	1	Ойлонбогон туура эмес кепке көп жолугат.
Б	атоочтук	2	Аянычтуу үн кулакка жаңырды.
В	кыймыл атооч	3	Акылсыз көп мактанат.
Г	тактооч	4	Умтулуу ийгиликке жетелейт.
		5	Кечээки бүгүнкүгө калбайт

Жообу:

А	
Б	
В	
Г	

№38. Сүйлөмдүн түрлөрүнүн маанисине жараша оң жактагы сүйлөмдөр менен дал келтириңиз.

Сүйлөмдүн түрлөрү		Мисалдар	
А	жалаң сүйлөм	1	– Барасыңбы? – Ооба.
Б	жайылма сүйлөм	2	Улукбек кирип келди.
В	атама сүйлөм	3	«Супер-Инфо». Бул газета жаштардын газетасы.
Г	кемтик сүйлөм	4	Алты суткача поездде жол жүрдүк.
		5	жогорку мектеп

Жообу:

А	
Б	
В	
Г	

Кыргыз адабияты

№39. Касым Тыныстановдун «Манас күмбөзү» ырына кандай сын-пикирлер коюлган?

- А) өткөн турмушту мыкты иликтеген
- Б) өткөндү көксөйт, эскини мактайт
- В) келечек муундарга жакшы сабак таштайт
- Г) табияттын кооздугун мыкты сүрөттөйт

№40. Касым Тыныстанов «Ала-Тоо» ырында кандай салыштырууну ырына кошкон?

- А) кейиштүү күү чалган карыянын образын
- Б) дубалга жазуу –сызуу калтырган бабалардын образын
- В) зарыгып күткөн ак жоолук салынган эненин образын
- Г) туюму бай, кабылдоосу жогору инсандын образын

№41. К.Маликов, А.Куттубаев «Жаңыл мырза» драмасында негизги кандай идея берилген?

- А) сүйүү, күтүүсүз өлүмгө баш ийүү
- Б) достук, айыл турмушу
- В) сүйүү, эркиндик үчүн күрөш
- Г) намыс, баатырлардын жер талашы

№42. К.Маликов, А.Куттубаев «Жаңыл мырза» драмасындагы Жаңыл мырза эмнени бийик койду?

- А) өзүнүн сүйүүсүн, кең пейилдикти
- Б) өз намысын, элдин ынтымагын
- В) текеберчиликти, адамкерчиликти
- Г) акылмандыкты, баатырдыкты

№43. Алыкул Осмонов «Эшимкандын тереги» поэмасындагы автор символикалуу теректи кандай максатта колдонду?

- А) колхоздун эмгегин даңазалоо максатында
- Б) адамдардын чыныгы жүзүн ачуу максатында
- В) кереметтүү кубулушту сүрөттөө максатында
- Г) акыл-эстин жарчысы катары сүрөттөө максатында

№44. Алыкул Осмонов «Өлүп тирилгендер» поэмасында мазмуну боюнча кимдердин тагдыры баяндалды?

- А) Баркалбас, Эшимкан
- Б) Шоорук, Калмат
- В) Султангазы, Жумадыл
- Г) Бактыбек, Сонун

№45. Чыңгыз Айтматовдун «Саманчынын жолу» повестинде шарттуулук катары эмнени эсептесек болот?

- А) Жер-Эне менен Толгонайдын аңгемеси
- Б) Толгонай менен Жайнактын сүйлөшүүсү
- В) Толгонай менен Алимандын маеги
- Г) Майсалбектин Толгонайга каты

№46. Чыңгыз Айтматовдун «Саманчынын жолу» повестинде Толгонайга кандай сапаттар мүнөздүү?

- А) өзүмчүл, түркөй
- Б) сабырдуу, боорукер
- В) сараң, эмгекчил
- Г) март, билимдүү

№47. Аман Саспаев «Сарала ит» аңгемесинде сарала ит аркылуу кимдин образын бергиси келген?

- А) иттердин жашоосун
- Б) коомдон орун таба албаган адамдын
- В) жаныбарлар дүйнөсүн
- Г) жашоо үчүн күрөшкөн адамдын

№48. Аман Саспаев «Сарала ит» аңгемесинде сарала иттин коркок болуп калышына негизги себеп?

- А) жашоодогу тоскоолдуктар
- Б) иттердин талашы
- В) аялдардын кыйкырыгы
- Г) ээсиндеги кайдыгерлик

№49. Жусуп Турусбековдун «Ажал ордуна» драмасынын башкы идеясы?

- А) Революция элге ажал алып келди.
- Б) Сүткорлор менен элди ынтымакка алып келди.
- В) Революция элге өмүр, бакыт тартуулады.
- Г) Жергиликтүү бийлер менен калктын чатагы уланды.

№50. Жусуп Турусбековдун «Энем» поэмасында баланын көз карашы кандай баяндалат?

- А) Келечекке болгон үмүтү терс тарапка өзгөрөт.
- Б) Дүйнөгө болгон көз карашы өзгөрөт.
- В) Таанып-билүү көз карашы өзгөрбөйт
- Г) Жашоодо ээлеген орду өзгөрбөйт.